

No és Mercader, és mercader

El *Diccionari de la literatura catalana* manté que el segon cognom del geògraf Josep Aparici (Caldes de Montbui, Vallès Oriental, 1653 - Barcelona, 1731) és Mercader. Llegim a la Viquipèdia: “Tradicionalment s’havia cregut que el seu segon cognom era Mercader, però darrerament s’ha pogut establir que la seva mare era Victòria Fins, filla del mestre de cases Pere Fins. L’error prové d’una mala interpretació que féu el geògraf Salvador Llobet i que posteriorment la historiografia ha anat reproduint; ja que la paraula *mercader* que sovint apareixia amb el seu nom era en realitat l’ofici o classe de què gaudia Aparici.”

Sense pretext

El Simonini d’*El cementiri de Praga* redacta falsos pamflets on s’expliquen els plans secrets dels jueus de fer-se els amos del món. En un diu que “augmentarem els sous però això no portarà cap benefici a l’obrer perquè a la vegada apujarem el preu dels productes més necessaris”, i tot seguit continua amb un fragment que ha saltat de la versió Random House Mondadori-Carme Arenas: “amb el pretext de les males collites”.

Estrena amb retard

Josep Miquel Sobrer (*La poesia dramàtica de Josep Maria de Sagarra*, Galerada) diu que la primera obra de Sagarra, *Rondalla d’espervers*, s’estrena al Teatre Romea el 19 de gener del 1918. No, s’estrena el 8 de gener. Tampoc no és bona la que es dona del 10 de gener.

Gent de mal fiar

El DIEC2 destina accepcions pròpies al sentit que té el mot *gent* en les locucions “gent de mar”, número 3 de l’entrada, i “gent de ploma”, número 4, sentits, tots dos, recollits a l’accepció 2: “Una certa categoria de persones”, on apareix un exemple ben similar a l’accepció 4, “la gent de lletres”.

El primer volum del ‘Diplomatari de Pere el Gran’ perfila la biografia del rei amb textos inèdits

El primer volum del *Diplomatari de Pere el Gran. Cartes i Pergamins (1258-1285)*, publicat per la Fundació Noguera en una edició de Stefano M. Cingolani, biògraf del rei, exhuma textos d’especial rellevància que no havien merescut prou atenció fins ara, com els que manifesten una precoç independència d’acció, quan era infant, respecte al seu pare, el rei Jaume. Per exemple, el document de l’any 1269 en què el rei Jaume invalida la temptativa de l’infant d’encunyar un nou tipus de moneda d’argent, un dels molts elements de fricció entre pare i fill que menaran als greus enfrontaments dels anys 1272-1273. O bé el del 9 d’octubre del 1273, en què es pacta el matrimoni entre una filla del rei Eduard d’Anglaterra i un fill de l’infant Pere. El projecte s’estirarà fins al 1291, quan la mort d’Alfons II el farà impossible. El fet, però, que ja el 1273 l’infant Pere plantegi una aliança amb el rei d’Anglaterra, és una mostra dels plans europeus de l’infant en direcció antifrancesa, considera Cingolani. Cal dir, afegeix, que Soldevila en parla, però ho fa a la biografia d’Alfons i no pas a la de Pere “i es perd així la importància del fet”, diu. Cingolani mateix tampoc no en va fer esment a la biografia *Pere el Gran. Vida, actes i paraula* (2010).

Un altre aspecte important de l’acció de l’infant és la seva penetració a l’Empordà, amb l’adquisició de terres, tendència que seguirà després com a rei. Algunes d’aquestes operacions havien de servir per a controlar i fer pressió sobre el poderós comte d’Empúries, tot i que aquest, finalment, serà un fidel col·laborador seu.

Els documents transcrits per Cingolani que pertanyen al regnat de Pere el Gran són en bona part inèdits. Un cert nombre no tenen relació directa amb el rei i es refereixen a la noblesa.

Pel que fa a la tipologia dels textos relacionats amb l’activitat governamental, els judicis i sentències hi tenen un pes especial. Cingolani crida l’atenció sobre el cas del castell de Lluçà, del qual el rei requereix la potestat a Bernat de Portella. El document exhumat és valuós tant per la descripció dels procediments administratius com per la ullada que permet de fer a les dificultats i resistències que podia trobar l’autoritat reial.

El bloc format pels tractats indica que van ser complexos i llargs els tractes entre el rei Pere i el seu germà, el rei Jaume de Mallorca, per a reglar la dependència feudal dels dominis del rei de Mallorca respecte al rei d’Aragó. Ja eren més coneguts els referents als tractats entre Alfons X de Castella, l’infant Sanç i el rei Pere, però Cingolani pensa que no han estat prou estudiats. L’interès d’aquest grup de documents està sobretot en el fet que mostra la capacitat del rei Pere de mantenir relacions diferenciades amb el rei Alfons i l’infant Sanç.

La majoria del 459 documents aplegats són en llatí, com va ser costum de la casa reial fins ben entrat el segle XIV. En algun cas, els acords es podien traduir al català, com es va fer amb el del 20 de gener del 1279 entre el rei Pere i el rei Jaume de Mallorca, document que ara es publica per primera vegada en la versió catalana.

Stefano M. Cingolani ha editat el volum *Diplomatari de Pere el Gran 1. Cartes i pergamins (1258-1285)*.